

Dosarul nr.3ra-1140/22
2-17212874-01-3ra-03112022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud.: O. Ionașcu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Minciuna, V. Negru, E. Palanciuc)

ÎN C H E I E R E

08 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Iurie Bejenaru
Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursului depus de Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Compania Națională de Asigurări în Medicină împotriva Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, terț Ciumertov Ivan cu privire la anularea parțială a actului administrativ individual defavorabil,

împotriva deciziei din 01 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul depus de Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității și menținută hotărârea din 29 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a t ă :

La 02 noiembrie 2017, Compania Națională de Asigurări în Medicină a depus cerere de chemare în judecată, în procedura de contencios administrativ, împotriva Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității cu privire la anularea parțială a actului administrativ individual defavorabil.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 28 iunie 2017 în adresa Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității a parvenit plângerea lui Ciumertov Ivan cu privire la pretinsa discriminare manifestată prin neacomodarea rezonabilă a convingerilor religioase și dezactivarea neîntemeiată a poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală a soției Ciumertova Stefanida.

La 11 iulie 2017, în cadrul examinării plângerii lui Ciumertov Ivan, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității a înaintat Companiei Naționale de Asigurări în Medicină demers, prin care a solicitat expunerea poziției pe marginea sesizării înaintate.

Prin scrisoarea nr.07/10-292/1059 din 21 iulie 2017 și-a expus poziția și argumentele la demersul Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, iar prin scrisoarea nr.07/10-274-949 din 07 iulie 2017 s-a dat

răspuns la petiția lui Ciumertov Ivan, prin care s-a comunicat, cu trimitere la prevederile Legii nr.273 din 09 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, cu ulterioarele modificări, Hotărârii de Guvern nr.53 din 17 ianuarie 2013, Hotărârii de Guvern nr.21 din 16 ianuarie 2003 cu privire la stabilirea termenului de valabilitate a actelor de identitate de tip vechi, Legii nr.1585 din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Hotărârii de Guvern nr.1015 din 05 septembrie 2016 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de completare, eliberare și evidență a polițelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, Hotărârii de Guvern nr.1387 din 10 decembrie 2007, că persoana fără IDNP urmează să prezinte doar o copie a actului de identitate valabil pentru identificarea și stabilirea apartenenței la categoria de persoane asigurate (angajate, asigurate de către stat sau care se asigură în mod individual). După care în sistemul de asigurare obligatorie de asistență medicală i se generează un număr de poliță unic, atribuit fiecărui beneficiar al AOAM. Cetățenii Ciumertov Ivan și Ciumertova Stefanida nu dețin acte de identitate valabile, respectiv, nu sunt înregistrați în Sistemul Informațional Automatizat „Asigurarea Obligatorie de Asistență Medicală” al CNAM. Totodată, au fost informați că nu există posibilitatea legală și tehnică de a fi înregistrați în SAOAM al CNAM în baza pașapoartelor de uz intern emise de URSS (modelul anului 1974), care în conformitate cu actele normative în vigoare, nu sunt valabile. În contextul celor expuse, s-a recomandat ca Ivan Ciumertov și Stefanida Ciumertova să se adreseze la Agenția teritorială a CNAM, situată în raza domiciliului lor, cu actele de identitate valabile pentru ai fi eliberate polițe de asigurare obligatorie de asistență medicală, fapt despre care aceștia au fost informați.

La 06 septembrie 2017, a avut loc ședința de audieri pe marginea plângerii lui Ciumertov Ivan.

La 25 septembrie 2017, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității a emis decizia în cauza nr.74/17, prin care s-a decis: 1) că faptele constatate reprezintă discriminare; 2) Guvernul va reexamina condițiile de valabilitate a actelor de identitate pentru persoanele care au renunțat la numărul de identificare de stat și la evidența automatizată în Registrul de stat al populației, pentru a asigura un tratament egal al persoanelor aflate în situații analogice; 3) *Compania Națională de Asigurări în Medicină va reexamina posibilitățile tehnice, astfel încât să utilizeze alternativele tehnice existente pentru activarea polițelor de asigurare medicală a persoanelor care, din considerentele religioase, au renunțat la actele de identitate din Sistemul Național de Pașapoarte al Republicii Moldova.* Decizia respectivă a recepționat-o la 11 octombrie 2017.

Reclamanta a susținut că, potrivit art.4 alin.(4) din Legea nr.1585 din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Guvernul are calitatea de asigurat pentru următoarele categorii de persoane neangajate cu domiciliul în Republica Moldova și aflate la evidența instituțiilor abilitate ale Republicii Moldova, specificate la alin.(9), cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual: a) copiii de vârstă preșcolară; b) elevii din învățământul primar, gimnazial, liceal și mediu de cultură generală; c) elevii din învățământul secundar profesional; d)

elevii din învățământul mediu de specialitate (colegii) cu învățământ de zi; e) studenții din învățământul superior universitar cu învățământ de zi, inclusiv cei care își fac studiile peste hotarele țării; f) rezidenții învățământului postuniversitar obligatoriu și doctoranzii la cursuri de zi, inclusiv cei care își fac studiile peste hotarele țării; g) copiii neîncadrați la învățatură până la împlinirea vârstei de 18 ani; h) gravidele, parturientele și lăuzele; i) persoanele cu dizabilități severe, accentuate sau medii; j) pensionari; k) șomerii înregistrați la agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă; l) persoanele care îngrijesc la domiciliu o persoană cu dizabilitate severă care necesită îngrijire și/sau supraveghere permanentă din partea altei persoane; m) mame cu patru și mai mulți copii; n) persoanele din familiile defavorizate care beneficiază de ajutor social conform Legii nr.133-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social; o) străinii beneficiari ai unei forme de protecție incluși într-un program de integrare, în perioada desfășurării acestuia.

Din prevederile art.3 alin.(1¹) lit.f) din Legea nr.273 din 09 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, *buletinul de identitate provizoriu se eliberează cetățenilor Republicii Moldova, pentru întrebuințare pe teritoriul țării, în cazul persoanei care renunță la numărul de identificare de stat și la evidența automatizată în Registrul de stat al populației.*

Totodată, reieșind din prevederile pct.2¹ din Hotărârea Guvernului nr.53 din 17 ianuarie 2013 cu privire la aprobarea modelelor și punerea în aplicare a actelor de identitate de tip nou, se stabilește că actul de identitate provizoriu (Formularul nr.9), cu și fără codul de bare este același tip de document ca și buletinul de identitate provizoriu, are același statut juridic și se utilizează în condiții egale.

De asemenea, conform pct.2 lit.b) din Hotărârea Guvernului nr.21 din 16 ianuarie 2003 cu privire la stabilirea termenului de valabilitate a actelor de identitate de tip vechi, pașapoartele de uz intern emise de URSS (modelul anului 1974) sunt valabile *până la 1 septembrie 2014* pentru următoarele categorii de persoane: a) care beneficiază de pensii și alocații sociale de stat și pentru cele care domiciliază în localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), având condiția că pașaportul conține mențiuni despre cetățenia Republicii Moldova și numărul de identificare de stat al persoanei fizice (IDNP); b) care renunță la numărul de identificare de stat și la evidența automatizată în Registrul de stat al populației, având condiția că pașaportul conține mențiuni despre cetățenia Republicii Moldova și „Valabil pe termen nelimitat”.

Compania Națională de Asigurări în Medicină a subliniat că, în conformitate cu legislația în vigoare, are obligația să realizeze asigurarea obligatorie de asistență medicală a cetățenilor Republicii Moldova și a străinilor prevăzuți de Legea nr.1585 din 27 februarie 1998, inclusiv, să elibereze, în modul stabilit, polițe de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Potrivit pct.18-19 din Regulamentul privind modul de completare, eliberare și evidență a polițelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1015 din 05 septembrie 2006, polița de asigurare cuprinde două pagini care necesită a fi completate de către persoana responsabilă pentru

eliberarea polițelor. Prima pagină conține următoarele date: a) numărul poliței de asigurare; b) data eliberării poliței de asigurare – indică data eliberării efective a poliței de asigurare; c) numele, prenumele, data nașterii, sexul – se transcriu din rubricile respective din actul de identitate al persoanei asigurate; d) *numărul de identificare de stat – se transcrie din rubrica respectivă din actul de identitate al persoanei în cauză și conține 13 cifre. În cazul persoanelor care renunță la numărul de identificare de stat și la evidența automatizată în Registrul de stat al populației, în rubrica respectivă se va indica numărul și seria actului de identitate valabil în condițiile prevăzute de legislația în vigoare*; e) domiciliul, telefonul – informația privind înregistrarea la domiciliu a persoanei asigurate va fi transcrisă din buletinul de identitate și se va indica numărul de telefon de la domiciliu. Persoana al cărei domiciliu nu poate fi stabilit cu certitudine se consideră domiciliată la locul reședinței sale. În cazul lipsei locului de reședință, în polița de asigurare se indică locul unde persoana se găsește, iar dacă acesta nu se cunoaște, se indică locul ultimului domiciliu. În cazul eliberării automatizate a poliței de asigurare la rubrica respectivă se va înscrie „Conform buletinului de identitate”; f) locul de lucru – la rubrica respectivă se va înscrie „Conform bazei de date a CNAM”; g) categoria persoanelor asigurate – se va înscrie numărul categoriei de persoane compus din două cifre arabe, conform bazei de date a CNAM.

La fel, reclamanta a reținut că, potrivit pct.81 din Regulamentul privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.125 din 18 februarie 2013, actele de identitate nevalabile se ridică de către autoritatea emitentă sau de către alte organe de stat investite prin lege cu asemenea drepturi, în cazul în care: 5) a expirat termenul lor de valabilitate; 6) titularul a renunțat la numărul de identificare de stat și la evidența automatizată în Registrul de stat al populației.

Totodată, pct.83 din același Regulament stipulează că, titularul actelor de identitate nevalabile are obligația să le predea autorității emitente. La cererea motivată a solicitantului (pașaportul sau documentul de călătorie care conține o viză sau are un drept de ședere eliberate de autoritățile străine, sau a încheiat în străinătate un act juridic în baza acestui document), pașaportul sau documentul de călătorie se restituie titularului de către autoritatea emitentă pentru utilizare pe o perioadă limitată de timp cu condiția perforării acestuia. La solicitare, pașaportul de tip sovietic (modelul anului 1974), după perforare, se restituie titularului.

Din cele menționate, Compania Națională de Asigurări în Medicină consideră că Stefanida Ciumertova a avut la dispoziție 3 ani pentru a-și perfectă actul de identitate de tip nou, cu toate acestea soții Ciumertov au apreciat acțiunile sale ca fiind ilegale, manifestate în viziune ultimilor prin încălcarea drepturilor lor în condiții de egalitate în raport cu ceilalți cetățeni ai Republicii Moldova.

Cu atât mai mult, în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală persoana asigurată/neasigurată poate beneficia de serviciile medicale prevăzute de Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1387 din 10 decembrie 2007 și de medicamente compensate care sunt incluse în

Lista medicamentelor compensate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Ordinul comun al Ministerului Sănătății și CNAM nr.492/139-A din 22 aprilie 2013 în baza unui act de identitate valabil sau a poliței de asigurare valabile.

Astfel, este suficient ca persoana fără IDNP să prezinte actul de identitate valabil pentru identificarea acestuia și stabilirea apartenenței la categoria de persoane asigurate (angajate, asigurate de către stat sau care se asigură în mod individual), pentru a-i elibera polița de asigurare medicală.

La caz, Ciumentova Stefanida urmează să se adreseze la Agenția teritorială a CNAM situată în raza domiciliului său cu actele de identitate valabile pentru a-i fi eliberată polița de asigurare obligatorie de asistență medicală, fapt despre care a fost informată în repetate rânduri.

Cu referire la argumentul petiționarului Ciumentov Ivan precum că adresarea către CNAM și Consiliu constă în necesitatea acordării asistenței medicale de urgență soției Stefanida Ciumentova, iar CNAM prin acțiunile sale abuzive limitează accesul la serviciile medicale vitale necesare, reclamanta a remarcat că, reieșind din prevederile pct.4 alin.(2) și (3) din Hotărârea Guvernului nr.1387 din 10 decembrie 2007 cu privire la aprobarea Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală și art.5 alin.(4) din Legea nr.1585/1998, asistența medicală urgentă prespitalică și asistența medicală primară se acordă tuturor persoanelor, inclusiv celor ce nu au statut de persoană asigurată, în volumul stabilit de Programul unic, inclusiv prescrierea medicamentelor și dispozitivelor medicale compensate în conformitate cu actele normative în vigoare, fără a fi condiționată plata pentru prestarea acestor servicii.

Reclamanta a notat că, are posibilitatea să activeze tehnic statutul și să elibereze polița de asigurare medicală, dar beneficiarul este obligat să se conformeze cerințelor legale de a prezenta actul de identitate valabil.

În viziunea Companiei Naționale de Asigurări în Medicină decizia din 25 septembrie 2017 a Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, în special la pct.3, prin care i-a fost impus să reexamineze posibilitățile tehnice, astfel încât să utilizeze alternativele tehnice existente pentru activarea polițelor de asigurare medicală a persoanelor care, din considerente religioase au renunțat la actele de identitate din Sistemul Național de Pașapoarte al Republicii Moldova, însă în continuare dețin actul de identitate de tip vechi, este neîntemeiată și ilegală, deoarece conform prevederilor imperative ale Hotărârii Guvernului nr.45/2005, valabilitatea actelor de tip vechi (modelul anului 1974) a expirat la 01 septembrie 2014.

De altfel, CNAM a acționat în conformitate cu legislația în vigoare, iar constatările Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității precum că dezactivarea poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală, în cazul examinat supra, constituie tratament dezavantajos, sunt neîntemeiate și tendențioase.

În contextul enunțat, Compania Națională de Asigurări în Medicină a solicitat admiterea acțiunii și anularea parțială a deciziei din 25 septembrie 2017 pe cauza

nr.74/17 emisă de Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, la pct.3, ce o vizează să reexamineze posibilitățile tehnice, astfel încât să utilizeze alternativele tehnice existente pentru activarea polițelor de asigurare medicală a persoanelor care, din considerente religioase, au renunțat la actele de identitate din Sistemul Național de Pașapoarte al Republicii Moldova.

Prin încheierea din 08 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani a fost atras în proces în calitate de terț Ciumertov Ivan.

Prin hotărârea din 29 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani a fost admisă acțiunea depusă de Compania Națională de Asigurări în Medicină. A fost anulat pct.3 din decizia din 25 septembrie 2017 pe cauza nr.74/17 emisă de Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, ce o vizează pe Compania Națională de Asigurări în Medicină să reexamineze posibilitățile tehnice, astfel încât să utilizeze alternativele tehnice existente pentru activarea polițelor de asigurare medicală a persoanelor care, din considerente religioase, au renunțat la actele de identitate din Sistemul Național de Pașapoarte al Republicii Moldova.

La 04 iulie 2018, prin intermediul oficiului poștal, Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității a depus apel împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 22 octombrie 2021, prin intermediul poștei electronice, a prezentat motivarea apelului, (având în vedere că la materialele dosarului lipsesc date când apelantei i-a fost notificată hotărârea integrală a primei instanțe, iar ultima în cererea de apel a invocat că hotărârea integrală i-a fost notificată la 23 septembrie 2021 (f.d.209, vol.I).

Prin decizia din 01 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul depus de Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității și menținută hotărârea din 29 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Prima instanță și instanța de apel au motivat soluțiile de admitere a acțiunii depuse de Compania Națională de Asigurări în Medicină prin faptul că persoana asigurată/neasigurată poate beneficia de serviciile medicale prevăzute în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1387 din 10 decembrie 2007 și medicamentele compensate din Lista medicamentelor compensate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobată prin ordinul comun al Ministerului Sănătății și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină nr.492/139-A din 22 aprilie 2013, în baza unui act de identitate valabil sau a poliței de asigurare valabile.

Sub acest aspect, instanțele de judecată ierarhic inferioare au menționat că este suficient ca persoana fără IDNP să prezinte actul de identitate valabil pentru identificarea acestuia și stabilirea apartenenței la categoria de persoane asigurate (angajate, asigurate de către stat sau care se asigură în mod individual), după care, în Sistemul de Asigurare Obligatorie de Asistență Medicală i se generează un număr de poliță unic, atribuit fiecărui beneficiar al AOAM.

Instanțele au stabilit că, Stefanida Ciumertova nu deținea actul de identitate valabil, respectiv nu este înregistrată în Sistemul Informațional Automatizat

„Asigurarea Obligatorie de asistenta Medicală” al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, ceea ce denotă lipsa posibilității legale și tehnice de a o înregistra pe Stefanida Ciumentova în Sistemul Informațional Automatizat „Asigurarea Obligatorie de Asistență Medicală” al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină în baza pașaportului de uz intern emis de URSS (modelul anului 1974), care în conformitate cu actele normative în vigoare, nu este valabil.

În acest context, instanțele au dedus că, Stefanida Ciumentova urma să se adreseze către Agenția teritorială a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, situată în raza domiciliului său, cu actele de identitate valabile pentru a-i fi eliberată polița de asigurare obligatorie de asistență medicală.

În plângerea depusă de Ivan Ciumentov a invocat necesitatea acordării asistenței medicale de urgență soției Stefanida Ciumentova, susținând că Compania Națională de Asigurări în Medicină, prin acțiunile sale abuzive, limitează accesul la serviciile medicale vital-necesare, însă aceste argumente poartă un caracter declarativ. Or, atât în Hotărârea Guvernului nr.1387 din 10 decembrie 2007 la art.4 alin.(2) și (3), cât și în Legea nr.1585 din 27 februarie 1998 la art.5 alin.(4) sunt prevăzute cazurile când asistența medicală urgentă prespitalicească și asistența medicală primară se acordă tuturor persoanelor, inclusiv celor ce nu au statut de persoană asigurată, în volumul stabilit de Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, inclusiv prescrierea medicamentelor și dispozitivelor medicale compensate în conformitate cu actele normative în vigoare, fără a fi condiționată plata pentru prestarea acestor servicii.

Cu atât mai mult, Compania Națională de Asigurări în Medicină a explicat Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității că aceasta are posibilitate din punct de vedere tehnic să activeze statutul și să elibereze polița de asigurare medicală, doar cu condiția că beneficiarul este obligat să se conformeze cerințelor legale, de a prezenta actul de identitate valabil.

Totodată, în cadrul examinării cauzei în fața Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității s-a constatat că Stefanida Ciumentova, potrivit convingerilor religioase, a renunțat la numărul de identificare de stat – codul personal (IDNP), dispunând doar de pașaport de tip sovietic (modelul anului 1974) și refuză în continuare perfectarea unui alt act de identitate, deși prin efectul legii, pașaportul de tip sovietic nu este valabil.

Instanțele de judecată au conchis că, refuzul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină de a activa polița de asigurare obligatorie de asistență medicală pe numele Stefanidei Ciumentova, fără ca aceasta să prezinte un act de identitate valabil, este întemeiat și legal, or, legea expres impune aceste condiții strict-obligatorii.

De altfel, acționarea conform prevederilor legale nu poate fi apreciată ca o discriminare, întrucât acțiune de discriminare ar fi fost atunci când în aceeași situație Compania Națională de Asigurări în Medicină ar fi acționat diferit și anume, la adresarea de către o altă persoană, în aceleași condiții, pentru eliberarea sau activarea poliției de asigurare obligatorie de asistență medicală ca și în cazul Stefanidei Ciumentova, ar fi eliberat sau activat polița de asigurare.

În speță, se înregistrează decât impunerea de către Companie la respectarea condițiilor legale, ce nu implică discriminare, ci din contra, în situația contrară – tolerarea faptului conform solicitărilor lui Ivan Ciумertov în interesele soției Stefanida Ciумertova, ar constitui nerespectarea directă a prevederilor legale.

Aceste circumstanțe denotă că, în acțiunile Companiei Naționale de Asigurări în Medicină nu se atestă acțiune, criteriu sau practică aparent neutră, care ar fi dezavantajat-o pe Stefanida Ciумertova față de o altă persoană în baza criteriilor stipulate de lege, ci o acțiune întreprinsă ca urmare a atribuțiilor Companiei și în contextul normelor legale, acțiunile date justificându-se în mod obiectiv, deoarece sunt întreprinse decât urmare a aplicării și respectării normelor legale.

Din cele menționate, instanțele de judecată au concluzionat ca fiind ilegală decizia din 25.09.2017 a Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, în partea pct.3, contestată de Compania Națională de Asigurări în Medicină, în situația în care în acțiunile ultimei în raport cu Stefanida Ciумertova, elemente de discriminare nu se atestă, iar Compania decât s-a conformat prevederilor legale, principiile impuse prin lege la eliberarea, activarea și dezactivarea poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Or, în caz contrar, când regulile date nu vor fi respectate, aceasta ar implica încălcarea legii, precum și ar putea duce la dezechilibru de evidență în Sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.

Pe lângă acestea, Ivan Ciумertov a fost inclus în lista nominală prezentată de Compania Națională de Asigurări în Medicină în baza buletinului de identitate provizoriu, situație ce denotă că acesta s-a conformat cerințelor legale și a prezentat un act de identitate valabil conform rigorilor exprese stabilite de lege.

La fel, instanțele de judecată au făcut trimitere la hotărârea Curții Constituționale nr. 15 din 27 mai 2014 pentru controlul constituționalității Legii nr.61 din 11 aprilie 2014 pentru modificarea unor acte legislative (interzicerea votării în baza pașapoartelor de tip ex-sovietic), unde Curtea la pct. 80-82 a menționat că, în condițiile în care Republica Moldova este un stat suveran și independent, este inadmisibil ca cetățenii acestui stat să posede în calitate de acte de identitate documentele eliberate de către un stat inexistent.

Astfel, chiar dacă după destrămarea URSS a fost necesară o perioadă de tranziție pentru înlocuirea pașapoartelor ex-sovietice, acest termen nu poate fi nelimitat.

Mai mult decât atât, pe lângă faptul că eliberarea actelor de identitate constituie un drept exclusiv al statului suveran, înlocuirea pașapoartelor de tip ex-sovietic se impune și datorită rațiunilor de ordin tehnic. Or, actul de identitate are un anumit termen de valabilitate, la expirarea căruia urmează a se elibera un alt act de identitate, cu respectarea unei proceduri strict stabilite de lege.

Relevante speței, au fost considerate și concluziile expuse în hotărârea Curții Constituționale nr.14 din 16 mai 2016 privind excepția de neconstituționalitate a art.1 alin.(2) lit.c) din Legea nr.121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității (Sesizarea 28g/2016-03-23), unde Curtea la pct.85, 88 a menționat că, dreptul de a avea o convingere reprezintă, în primul rând, libertatea fiecărei persoane de a avea sau

de a adopta o convingere sau o religie la libera sa alegere, fără însă a implica libertatea de a refuza valabilitatea unor prevederi legislative imperative, întemeindu-și acțiunile pe anumite convingeri religioase.

De asemenea, acest drept se referă la libertatea de a nu avea o convingere sau o credință religioasă. În acest fel, din punct de vedere juridic, individul este protejat contra „unei eventuale obligații de a participa direct la activități religioase împotriva voinței sale” (*Darby c. Suediei, hotărârea CEDO din 9 mai 1989, Seria A vol. 187*).

Curtea a reținut că, deși art.31 din Constituție consacră separarea cultelor religioase față de stat și proclamă autonomia acestora, totuși exercitarea dreptului la libertatea de manifestare a convingerilor sau a credinței religioase trebuie să respecte siguranța și ordinea publică, ocrotirea sănătății și a moralei publice, precum și drepturile și libertățile altor persoane.

Astfel, dreptul de a avea o convingere protejează forul interior al persoanei și nu manifestarea exterioară a convingerilor sale.

La 16 iunie 2022, prin intermediul poștei electronice, Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, iar la 27 octombrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, a prezentat motivarea recursului, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei decizii noi de respingere a acțiunii.

În susținerea recursului Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, nu au fost dovedite circumstanțele considerate de instanța de apel ca fiind stabilite, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Recurentul a invocat că, Stefanida Ciurmertova se afla la evidența CNAS și era inclusă în lista nominală care este prezentată CNAM, deci există cadrul legal care ar face posibilă activarea poliției de asigurare medicală.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au ținut cont de faptul că, Guvernul are calitatea de asigurat pentru persoanele cu dizabilități (severe, accentuate sau medii) și pensionari. În situația acestor persoane, polița de asigurare se eliberează de către asigurator în baza listelor de evidență nominală întreținută de CNAS.

Reieșind din prevederile pct.14¹ lit.a) din Regulamentul privind modul de completare, eliberare și evidență a polițelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1015 din 05.09.2006, CNAS prezintă CNAM listele de evidență nominală a persoanelor neangajate, asigurate din contul bugetului de stat, prevăzute la pct.13 lit.a), adică pentru pensionari și persoanele cu dizabilități severe care necesită îngrijire.

Totodată, pct.12 din același Regulament stipulează că, polițele de asigurare pentru persoanele neangajate, asigurate din contul bugetului de stat, se eliberează în baza Listelor de evidență nominală a persoanelor neangajate asigurate din contul bugetului de stat, conform modelului aprobat de CNAM.

Prin urmare, activarea poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală se realizează de către CNAM, în temeiul informației prezentate de către instituțiile responsabile ce duc evidența persoanelor neangajate, asigurate din contul statului, cu domiciliul în Republica Moldova.

Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității consideră că ajustările tehnice, pentru ca baza de date să fie mai flexibilă, pot fi făcute manual și nu presupune un efort disproporțional scopului de a oferi unei persoanei ceea ce i se cuvine în mod legal.

Mai mult, posibilitatea acordată persoanelor care sunt considerente religioase, au renunțat la actele de identitate din Sistemul național de pașapoarte al Republicii Moldova, de a utiliza în continuare pașapoarte de uz intern emise de fosta URSS (modelul anului 1974) în condițiile prevăzute prin Hotărârea Guvernului nr.45 din 19 ianuarie 2005, poate fi calificată drept o acomodare rezonabilă a convingerilor religioase, instituită cu scopul de a asigura unei persoane exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale în condiții de egalitate cu ceilalți.

În opinia recurentului, eliminarea acestei acomodări (modificările operate prin HG nr.210 din 24.03.2014), fără a prevedea o alternativă corespunzătoare pentru această categorie de persoane, conduce la un tratament egal al persoanelor care se află în situații diferite. Or, potrivit jurisprudenței CEDO, dreptul de a nu fi discriminat, garantat de Convenție, este încălcat nu numai atunci când statele tratează în mod diferite persoane aflate în situații analogice, fără a oferi justificări obiective și rezonabile, dar și atunci când statele omit să trateze diferit, tot fără justificări obiective și rezonabile, persoanele aflate în situații diferite, necomparabile.

De fapt, adaptările tehnice ale bazei de date a Sistemului Informațional Automatizat de Asigurare Obligatorie de Asistență Medicală este necesară și adecvată pentru a asigura Stefanidei Ciumertova să beneficieze de polița de asigurare medicală gratuită din partea statului, în condiții de egalitate de celelalte categorii eligibile. Deși refuzul de a activa polița de asigurare medicală are la bază temei legal, totuși în această situație trebuie puse în aplicare măsuri de acomodare rezonabilă.

Aceste ajustări nu impun o sarcină disproporțională, întrucât mecanism de activare a poliței de asigurare în situația particulară a Stefanidei Ciumertova, nu există.

Recurentul consideră că este inadmisibil ca persoana să fie privată de acces la servicii de orice gen, doar pentru că sistemul de stat nu este flexibil pentru ai acomoda necesitățile ce reies din convingerile acesteia.

În conformitate cu art.244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 01 iunie 2022, în ședință publică.

Actele cauzei atestă că copia dispozitivului deciziei instanței de apel a fost notificată Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității la 06 iunie 2022 prin intermediul poștei electronice (f.d.19, vol.II).

Totodată, din materialele dosarului rezultă că, copia deciziei integrale a instanței de apel a fost notificată recurentului la 29 septembrie 2022, prin intermediul poștei electronice (f.d.25, vol.II).

Astfel, recursul inițial din 16 iunie 2022 și cel motivat din 27 octombrie 2022, au fost depuse de Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității cu respectarea prevederilor art.245 din Codul administrativ.

La 08 noiembrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și lui Ciumentov Ivan, copia recursului depus de Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referințelor (f.d.32, vol.II).

La 18 noiembrie 2022, Compania Națională de Asigurări în Medicină a depus referință, solicitând să fie declarat inadmisibil recursul depus de Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, cu menținerea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, pe care le consideră legale și întemeiate, emise cu respectarea prevederilor legislației în vigoare a Republicii Moldova.

Alte referințe nu au fost depuse.

Examinând temeiurile invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei și obiecțiile din referința depusă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art.246 alin.(1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin.(2) din art.246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul

nedevelopativ al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art.245 alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct.230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct.85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct.45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141,§39).

La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, §31, Seria A, nr.212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Consiliul pentru Prevenirea și Combaterea Discriminării și Asigurarea Egalității, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Iurie Bejenaru

Aliona Miron